

OD REDAKTORA

Zeszyty Prasoznawcze mają 65 lat!

Oddajemy w ręce Czytelników 261. numer kwartalnika, który od niemal siedmiu dekad, na dziesiątkach tysięcy stron, w artykułach blisko tysiąca autorów, rejestrował zmiany w polskich i zagranicznych mediach. Nasze czasopismo kończy w tym roku 65 lat.

Na urodziny *Zeszyty* dostały m.in. nową siedzibę redakcji, nowych zagranicznych przyjaciół, kolejne cytowania w międzynarodowych bazach, własny profil na Facebooku. Można na nim znaleźć aktualności, archiwalia oraz m.in. nagrania z panelu „Journalism Education. 64 years of *Media Research Issues (Zeszyty Prasoznawcze)*”, którego honorowym gościem był profesor Wayne Wanta, wieloletni dziennikarz i wykładowca University of Florida. Profesor Wayne Wanta dołączył do Rady Naukowej naszego czasopisma w ubiegłym roku, a jesienią 2024 roku przyjął nasze zaproszenie na jubileuszowy panel przypominający to, co przez ostatnie dekady *Zeszyty* wniosły do nauki, kształtując kolejne pokolenia medioznawców.

Nagrywany w studiu telewizyjnym Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej UJ anglojęzyczny panel poświęcony *Zeszytom*, ich międzynarodowej pozycji i autorom przyczyniającym się do rozwoju pisma, był częścią organizowanej już po raz szósty przez IDMIKS UJ konferencji z cyklu „Wiedza-Komunikacja-Działanie”, która w ubiegłym roku wpisała się w obchody jubileuszu 25-lecia Instytutu Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej UJ. Prowadzony w języku angielskim panel pt. „Journalism Education. 64 years of *Media Research Issues (Zeszyty Prasoznawcze)*” odbywał się drugiego dnia konferencji, 18 października 2024 roku. Trwał dwie i pół godziny, a w studiu telewizyjnym zgromadził przyjaciół czasopisma, studentów, doktorantów, przedstawicieli Wydziału i Instytutu.

Profesor Wayne Wanta, emerytowany wykładowca University of Florida, był prezes a dziś honorowy członek Association for Education in Journalism and Mass Communication, opowiadał o historii edukacji medialnej i o tym, jak w ostatnich dekadach Amerykanie uczyli dziennikarzy praktycznych umiejętności i etycznego zachowania podczas zbierania informacji. Dr hab. Małgorzata Lisowska-Magdziarz,

prof. UJ, która jest członkiem Rady Naukowej ZP, a jednocześnie kierownikiem Ośrodka Badań Prasoznawczych, jest również autorką pierwszego programu kształcenia dziennikarzy w Polsce. Podczas panelu mówiła o tym, co było najtrudniejsze podczas tworzenia pierwszego w Polsce programu kształcenia dziennikarzy, co było ważne w latach 90. i co jest ważne teraz. Dr hab. Beata Klimkiewicz, prof. UJ zaprezentowała najnowsze badania europejskie dotyczące tego, co w medialnej edukacji ważne jest dzisiaj – dla dziennikarzy oraz odbiorców mediów i z perspektywy *media literacy* opowiadała o tym, co będzie kluczowe w medioznawstwie w najbliższych latach. Panel, który prowadziłam razem z mgr Weroniką Saran, rozpoczęłyśmy od prezentacji bogactwa naszego kwartalnika, przypominając wydarzenia, jakie zapisały się w historii XX i XXI wieku, relacjonowane były mediach i analizowane na łamach *Zeszytów* w ostatnich sześciu dekadach istnienia pisma. Na fotografii nr 1 znajduje się kadr z nagrania panelu. Odzwierciedleniem oraz rozwinięciem panelowych dyskusji są trzy artykuły, jakie Czytelnicy znajdą na początku tego wydania naszego czasopisma, w rubryce zatytułowanej „Jubileusz 65-lecia *Zeszytów*”.

Fot. 1. Kadr z nagrania panelu „Journalism Education. 64 years of Media Research Issues (*Zeszyty Prasoznawcze*)”

Na zdjęciu widoczni członkowie redakcji i Rady Naukowej *Zeszytów* (od lewej): dr hab. Magdalena Hodalska, prof. UJ (redaktor naczelna ZP), mgr Weronika Saran, dr hab. Beata Klimkiewicz, prof. UJ, profesor Wayne Wanta, dr hab. Małgorzata Lisowska-Magdziarz, prof. UJ. 18 października 2024 roku, Kraków, Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej UJ. (Fot. UJOT TV).

Tak zaczęliśmy wspólne świętowanie imponującego dorobku czasopisma, które zdobywa co roku nowych czytelników i przyjaciół w Polsce i za granicą.

Z roku na rok rośnie też cytowalność artykułów publikowanych na łamach *Zeszytów* oraz międzynarodowa rozpoznawalność pisma. Znajduje ona odzwierciedlenie w danych bibliometrycznych, które niezmiennie od lat są wyższe niż dane biometryczne innych czasopism publikujących w naszej dyscyplinie. W styczniu 2025 roku *Zeszyty* notowały ponad 300 cytowań w bazie Scopus, ponad 250 w bazie Web

of Science, a Google Scholar wskazywała na ponad 5 tysięcy odwołań do publikacji na łamach naszego czasopisma, co daje nam nieustannie radość, satysfakcję i siłę do pracy.

Do Rady Naukowej Zeszytów Prasoznawczych wciąż dołączają nowi profesorowie reprezentujący prestiżowe zagraniczne uczelnie. Na przełomie roku 2024/2025 członkami międzynarodowej Rady Naukowej naszego kwartalnika zostali: profesor Christian Ruggiero z włoskiego Università degli Studi di Roma „La Sapienza” oraz profesor Stylianos Papathanassopoulos z greckiego National and Kapodistrian University of Athens. Kłaniamy się Rzymowi i Atenom.

Zeszyty umacniają swoją międzynarodową pozycję i pozostają najczęściej cytowanym polskim czasopismem medioznawczym, co jest powodem do dumy dla całej redakcji. Ciesząc się osiągnięciami ostatnich lat, z wdzięcznością chylę czoła przed moimi koleżankami i kolegami z redakcji. Każdy numer to zawsze wysiłek zespołu, któremu z tego miejsca pragnę gorąco podziękować za wszystko, co nam się udało wypracować w ciągu ostatnich 6 lat, od marca 2019 roku, kiedy pod moją opieką powstał nowy zespół redakcji, pracujący z ogromnym zaangażowaniem i w bardzo dużym tempie pozwalającym na to, aby każdy numer kwartalnika ukazywał się w terminie. Przez te lata nie mieliśmy ani dnia opóźnienia. Każdy z 25 numerów kwartalnika, przygotowanych przez nowy zespół redakcyjny, ukazywał się regularnie, zawsze pod koniec kwartału na stronie internetowej naszego czasopisma, a później w druku.

W latach 2019–2024 opublikowaliśmy łącznie 24 numery czasopisma (ten numer, tj. ZP 1/2025, 261. numer pisma, to 25. numer przygotowany przez redakcję pod moją opieką). Na 3 804 stronach znalazło się 299 opublikowanych tekstów (w tym 55 tekstów po angielsku i 1 po francusku) autorstwa 325 medioznawców (w tym 16 obcokrajowców). Po publikacji tego numeru podawane tu liczby wzrosną.

Przez ostatnie 6 lat udało nam się zbudować potężną bazę recenzentów czasopisma. Dziś *Zeszyty Prasoznawcze* mają ponad 220 recenzentów zewnętrznych, w tym 130 profesorów i 90 doktorów ze 106 polskich i zagranicznych uczelni, instytutów i ośrodków badawczych. Ich doświadczenie pomaga nam podnosić poprzeczkę, a rygorystyczny proces podwójnie ślepej recenzji (*double-blind review*) podnosi jakość artykułów. Publikujemy średnio 65% zgłaszanych do nas tekstów. Nieustannie do redakcji zgłaszane są nowe artykuły.

Aż trudno mi w to uwierzyć, że teraz dla mnie zaczyna się siódmy rok opieki nad *Zeszytami*. Terminowe wydawanie czasopisma nie byłoby możliwe bez pracy całego zespołu redakcji i Wydawnictwa (Wydawnictwa ToC odpowiedzialnego za redakcję techniczną oraz Wydawnictwa Uniwersytetu Jagiellońskiego).

Sama redakcja na urodziny *Zeszytów* dostała nową siedzibę(!) w Instytucie Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej UJ, gdzie przytulny pokój – idealny na zebrania kolegium redakcji – urządziła osobiście sama Pani Dyrektor IDMiKS UJ, dr hab. Agnieszka Szymańska, prof. UJ, której *Zeszyty* zawdzięczają bardzo wiele numerów, a redakcja komfortową gościnę. Otwarcie siedziby nowej redakcji *Zeszytów* było dla nas kolejną okazją do świętowania, zarejestrowaną m.in. na zdjęciu, na którym widać członków redakcji *Zeszytów Prasoznawczych*,

którzy w czwartek 14 listopada 2024 roku nie mieli akurat zajęć dydaktycznych i mogli dołączyć do wspólnego świętowania kolejnych lat razem. W końcu: jak Jubileusz, to Jubileusz! A w *Zeszytach* mamy co świętować.

Fot. 2. Otwarcie nowej siedziby redakcji *Zeszytów Prasoznawczych* w Instytucie Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej UJ, 14 listopada 2024 roku

Na zdjęciu członkowie redakcji i Rady Naukowej *Zeszytów* (od lewej): dr hab. Agnieszka Cieślukowa, prof. IH PAN (wieloletnia sekretarz redakcji ZP); prof. dr hab. Agnieszka Hess; dr hab. Beata Klimkiewicz, prof. UJ; dr Maciej Zweifel; dr hab. Magdalena Hodalska, prof. UJ (redaktor naczelna ZP); prof. dr hab. Krzysztof Loska (prodziekan Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej UJ); dr hab. Ryszard Filas (wieloletni zastępca redaktora naczelnego ZP oraz współautor monografii *Zeszytów*); dr hab. Agnieszka Szymańska, prof. UJ (zastępca redaktora naczelnego ZP); dr hab. Agnieszka Walecka-Rynduch, prof. UJ; dr hab. Małgorzata Lisowska-Magdziarz, prof. UJ. Fot. Agnieszka Ciałek.

Każdy numer może być powodem do radości i dumy. Numer Jubileuszowy otwierają artykuły będące rozwinięciem wykładów wygłoszonych podczas angielskiego panelu, o którym pisałam wcześniej. Prelegentów poprosiłam o przygotowanie tekstów, a recenzenci zadbali, aby o niczym nie zapomnieć. W ten sposób powstała rubryka specjalna, którą zatytułowaliśmy „Jubileuszu 65-lecia *Zeszytów Prasoznawczych*”, a znalazły się w niej teksty pisane w języku angielskim, przybliżające dorobek czasopisma zagranicznemu audytorium.

„Journalism Education in the U.S.: Past, Present, Future” to tytuł artykułu, w którym profesor Wayne Wanta analizuje dziennikarskie relacje z ostatniej prezydenckiej kampanii wyborczej w USA. Ten niezwykle aktualny materiał pozwala zilustrować współczesne problemy, z jakimi mierzą się dziennikarze oraz wyzwania edukacji dziennikarskiej, która powinna dziś uwzględniać takie zjawiska, jak omawiane w tekście: *both sides-ism*, *what about-ism*, czy *sane-washing*, ponieważ ich skutki dotkliwie przyczyniają się do polaryzacji odbiorców medialnych relacji.

Problemy związane kiedyś z edukacją dziennikarzy i wyzwania dzisiaj stojące przed uniwersytetami, kształcącymi pracowników mediów, były przedmiotem

rozważań Małgorzaty Lisowskiej-Magdżiarz, która najważniejsze kwestie wskazała już w tytule opracowania: „The studies that change, the rules that should stay the same (but have not). Curricula of journalism studies at Jagiellonian University; ideas, practicalities, students and media market”. Artykuł przypomina kontekst powstania oraz pokazuje ewolucję programów i pragmatyki edukacji dziennikarskiej w Polsce w ciągu ostatnich 25 lat, na tle tendencji rynkowych, zmieniającej się koncepcji uniwersytetu oraz trendów w edukacji dziennikarskiej na świecie.

Materiałem, po który nieraz sięgali medioznawcy i nauczyciele akademicy uczący zawodu, były teksty publikowane w *Zeszytach Prasoznawczych*. W artykule „Breaking News and Media Events in Two Centuries in Academic Publications of *Media Research Issues*” Weronika Saran oraz Magdalena Hodalska przypominają ważne wydarzenia, które miały miejsce w Polsce i na świecie, przeszły do historii XX i XXI wieku, a ich przełomowe znaczenie i sposób relacjonowania ich w mediach sprawiły, że stały się przedmiotem analiz publikowanych na łamach naszego kwartalnika. W artykule tym Czytelnicy znajdą przegląd badań naukowców reprezentujących kilka pokoleń medioznawców, którzy swoimi publikacjami w *Zeszytach* przyczynili się do lepszego zrozumienia ważnych i historycznych momentów, patrząc na nie z perspektywy mediów.

„Czy kobiety mają głos?” – odpowiedzi na to pytanie szuka Aldona Guzik, która analizuje częstotliwość występowania kobiet w materiałach *Wiadomości* i *Faktów* oraz role w jakiej zostały obsadzone kobiety w przekazach tych dwóch telewizyjnych opiniotwórczych serwisów informacyjnych. Z kolei w publikacjach łódzkich czasopism kulturalno-społecznych Joanna Mikosz tropi łowicką sztukę ludową, na przykładzie wycinanki łowickiej, haftu oraz stroju łowickiego. Maciej Bartusik przygląda się temu, jak wyglądają relacje polsko-ukraińskie w reportażu Ziemowita Szczerka pt. „Przyjdzie Mordor i nas zje, czyli tajna historia Słowian”. A skoro już przy historii jesteśmy, to dział „Historia mediów” otwiera Iwona Massaka, która pisze o *Filipince* w latach 1980—2002 i kreowanym na łamach pisma obrazie życiowego sukcesu i szczęścia. Cykl artykułów zamyka praca Barbary Majerek, która na przykładzie *Nowości Ilustrowanych* i *Światowida* wprowadza nas w świat czytelników krakowskich tygodników społeczno-kulturalnych w okresie międzywojennym.

Kontynuując wieloletnią tradycję *Zeszytów*, w dziale „Z życia naukowego”, w tej swoistej kronice polskiego i zagranicznego medioznawstwa, relacjonujemy ważne wydarzenia naukowe ostatniego kwartału i recenzujemy najnowsze publikacje. Praktyki religijne realizowane w wirtualnej przestrzeni oraz nowe formy zaangażowania w lekturę cyfrowej Biblii były przedmiotem książki Johna Dyera, wydanej w Oxfordzie w 2023 roku, a recenzowanej przez Łukasza Bukkę w świetle zmian, jakie przyniosła *digital religion*. Najnowszą publikację Agnieszka Ogonowskiej i Agnieszki Waleckiej-Rynduch pt. „Młodzi dorośli wobec dezinformacji. Katalogi i rzeczywiste profile kompetencji cyfrowych” przybliży recenzja Damiana Guzka. Sprawozdanie jest 6. Konferencji naukowej z cyklu „Wiedza – Komunikacja – Działanie. Praktyki medialne w zdigitalizowanym świecie”, przygotowane przez Roksanę Gloc, przypomina o konferencji w IDMiKS UJ, której częścią był m.in. jubileuszowy panel *Zeszytów*. Agnieszka Walecka-Rynduch i Maria Nowina

Konopka relacjonują Kongres OSE (Ogólnopolska Sieć Edukacyjna), wydarzenie zorganizowane 13 grudnia 2024 roku przez Ministerstwo Cyfryzacji, Naukę i Akademię i Sieć Komputerową – Państwowy Instytut Badawczy oraz Uniwersytet Jagielloński.

To numer bardzo bogaty i różnorodny pod względem treści, podobnie jak różnorodne było 260 wydanych do tej pory tomów naszego czasopisma. *Zeszyty* od 65 lat oddają bogactwo polskiego i zagranicznego medioznawstwa.

Z radością i dumą świętowaliśmy i będziemy świętować dorobek kwartalnika, który jest jednym z najstarszych, wciąż prężnie działających czasopism w Polsce. Dziękujemy za to, że jesteście z nami i zapraszamy do lektury!

Magdalena Hodalska

 0000-0001-9620-5913

redaktor naczelna Zeszytów Prasoznawczych

Kraków, 30 stycznia 2025 r.